

*Notitie uitgangspunten voor samenwoning en samenwerking
"Bibliotheek en Schouwburg Cuijk"*

a shared third space

Cyril Crutz, directeur/bestuurder BiblioPlus
Bart Vaessen, directeur/bestuurder Schouwburg Cuijk
Juli 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Vooraf	3
Waarom?	3
De Huiskamer van Cuijk	4
Cultureel ondernemerschap	4
De beleving van de ruimte	4
De activiteiten	5
Wat doen we nu al en gaan we ontwikkelen de komende jaren:	5
De organisatie en exploitatie	6
Juridische vorm	6
Gezamenlijk ruimte gebruik	6
De organisatie	6
Huisvesting gebonden exploitatie	6
Financieel versus maatschappelijk rendement	7
Activiteit gebonden exploitatie	7
Investerings door de bibliotheek	7
Realisatie	7
Uitvoering en ontwerp	8
Opdrachtgeverschap	8
Haalbaarheidsonderzoek	8
Tenslotte	9

Vooraf

We zijn dit project gestart in januari 2021 en gaandeweg is ons enthousiasme over de kansen en mogelijkheden voor de samenwoning en samenwerking fors toegenomen. Het verheugt ons dan ook te constateren dat onze stakeholders het project met veel belangstelling en instemming begroeten.

Deze notitie zet de uitgangspunten op een rij, waarom we het willen, wat we willen doen en hoe we dat denken te organiseren.

Waar staan we nu:

- We hebben laten onderzoeken dat het kan, zowel ruimtelijk als architectonisch
- We hebben op hoofdlijnen uitgerekend wat het zou moeten kosten
- We hebben met instemming kennis genomen van het voornemen dat de gemeenteraad van Cuijk een haalbaarheidsonderzoek agendeert voor haar oktobervergadering
- We zijn in de tussentijd op diverse fronten aan het werk om alvast alle aspecten van dit project in kaart te brengen.

Dit is een uitgangspunten notitie, nog niet uitputtend, maar van grof naar fijn. Een memo dat als basis dient voor de uit te werken businesscase, die we vanaf oktober 2021 in het kader van het haalbaarheidsonderzoek willen maken.

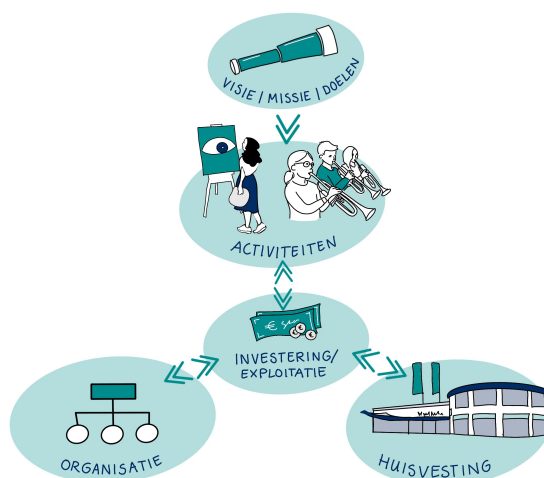
Waarom?

Bij het nadenken over dit soort processen laten we ons graag leiden door onderstaand denkmodel. Het laat de samenhang der dingen zien en kan als permanente referentie dienen.

Fundamenteel nadenken begint bij visie op de toekomst, op basis van ons project met missie en ambities. De doelstellingen worden vertaald in concrete activiteiten: primaire en ondersteunende processen. Op basis hiervan kan aan de toekomstige organisatie en huisvesting worden gewerkt. Vervolgens worden de financiële consequenties in kaart gebracht. Dit denkraam hanteren wij als kapstok voor ons project.

We beschrijven het op hoofdlijnen, vanuit de schouwburg en de bibliotheek, maar vooral vanuit de kansen.

Een spannend en uitdagend proces.

De Huiskamer van Cuijk

Wij zetten ons in om de positie van de schouwburg en de bibliotheek in het brandpunt van het (sociaal-) culturele gemeenschapsleven van Cuijk te continueren met een mix van culturele, sociaal-culturele, informatieve, maatschappelijke, zakelijke & horecafuncties. Een gedeelde plek voor de totale breedte van de inwoners van (het land van) Cuijk.

De missie van de samenwerkingspartners is de huiskamer van Cuijk te zijn. Daarbij hebben wij vier doelen voor ogen:

1. Een breed programma bieden op het gebied van bibliotheekwerk en schouwburgprogrammering;
2. Een podium te bieden voor maatschappelijke partners, waardoor de huiskamer ook een 'kennishub' wordt voor een leven lang leren;
2. Een laagdrempelige ontmoetings- en verblijfsplek zijn voor de gehele bevolking;
3. Cultureel ondernemerschap aan de dag leggen

Mensen moeten in ons nieuwe huis zichzelf kunnen zijn, zich kunnen uiten op onze podia en/of de voorstellingen, concerten en films bezoeken, een keuze kunnen maken uit de brede collectie van de bibliotheek, workshops, spreekuren, lezingen en scholingen bezoeken, door de partners aangeboden, waarbij ontmoeting en verbinding met anderen centraal staat. We gaan voor ontmoeting op inhoud, die ook in het licht kan staan van ondersteuning voor hen die moeite hebben om bijvoorbeeld de snelle digitalisering van onze samenleving bij te benen.

Dat is waar we het voor doen, dat is onze ambitie!

Door de gezamenlijke huisvesting van beide instellingen in een pand ontstaat deze meerwaarde. Niet onbelangrijk, het positioneren van de Bibliotheek in het hart van informatieve ontmoetingscentra (MFA's) vindt momenteel ook plaats in andere kernen van het Land van Cuijk. Deze stap in Cuijk is hiermee ook een stap richting één uniforme visie op laagdrempelige informatieve en inspirerende ontmoetingsplekken in de hoofdkernen van de nieuwe gemeente.

Cultureel ondernemerschap

Wij zien onze samenwerking nadrukkelijk als een cultureel, maatschappelijke onderneming. Voor ons houdt dit ondernemerschap in:

"Het hebben van een houding, die erop is gericht zoveel mogelijk kunstzinnig, artistiek, cultureel, zakelijk en maatschappelijk rendement te behalen uit ons huis als culturele voorziening. Het huis moet het karakter krijgen van een gemeenschapshuis en een informele leerplek waar in cultureel, informatief en maatschappelijk opzicht altijd iets is te doen is."

De beleving van de ruimte

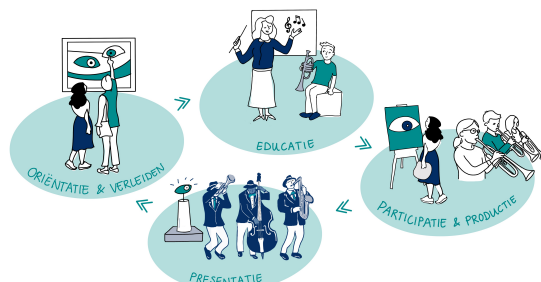
Het gebouw moet worden ervaren als zeer laagdrempelig: sociaal toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen ongeacht afkomst en opleidingsniveau, met ruimten en functies die soepel in elkaar overlopen. De bibliotheek wordt zo ingepast, dat zij vanaf de voorkant zichtbaar en toegankelijk is.

Bibliotheek Cuijk begint vanuit de verbrede rol en functie uit haar jasje te groeien. We zijn ambitieus ten opzichte van doorgroei. De faciliteiten in de Schouwburg bieden ruimte en mogelijkheden om de Bibliotheek als verblijfsplek naar het volgende niveau op te stuwen. Het gebruik van het schouwburgpand is gedurende de dag immers nog niet optimaal benut. Toevoegen van de Bibliotheek zal de centrumbeleving in Cuijk versterken.

De nieuwe gemeente Land van Cuijk krijgt met deze integratie een cultureel-maatschappelijke 'hotspot' die past bij haar nieuwe omvang.

De activiteiten

Als uitgangspunt van onze samenwerking hanteren we de 'Culturele Cirkel' om de samenhang tussen de verschillende activiteiten te omvatten.

Het programma loopt door alle bevolkingsgroepen heen en bedient zich van alle disciplines (presentatie, participatie en educatie) en maakt gebruik van de totale accommodatie, die geschikt is (of wordt gemaakt) voor de uitoefening van de activiteit. Of dat nou om presentatie (voorstellingen, concerten, films, boekencollectie) gaat, of participatie, of educatie of mengvormen daartussen.

Daarin zijn bovenstaande drie elementen in onderlinge samenhang bepalend: de aard en inhoud van het product, in relatie tot de gewenste doelgroepen en de plaats waarop het zich afspeelt.

Wat doen we nu al en gaan we ontwikkelen de komende jaren:

- De uitwerking van de vier programmalijnen van het bibliotheekwerk:
 - Kinderen en ouders
 - Leven lang leren
 - Ontspanning en inspiratie
 - Kennisdelen en ontmoeten

Denk bijvoorbeeld aan Kindercolleges, TechLabs, Taalhuis, Breincolleges, Digivaardigheidstrainingen (samen met Dos Cuijk), Informatiepunt, Duurzaamheidssprekuren (Samen met Brabant Woont Slim), Leesbevorderingsactiviteiten gericht op jeugd, Literaire Ontmoetingen en diverse andere programmering. In het pre-coronajaar 2019 organiseerde BiblioPlus bijna 400 activiteiten in Cuijk met een grote kring aan maatschappelijke partners.

- Tussen de 100 en 150 voorstellingen en concerten in Grote (650) en Kleine (180) Zaal. Professioneel en amateur.
- Amateurs zoveel mogelijk in coproductie, professioneel zoveel mogelijk in communities.
- Filmtheater i.s.m. Sociom, aanvankelijk voor doelgroepen, doorontwikkelen richting Filmliga in Kleine zaal.
- Intensiever gebruik van de educatieruimte waarin we onder andere, een Musicalschool willen starten, een Culturele BSO samen met Doejemee. Talentontwikkeling.
- Diverse 'cafés', zoals Taalcafé, Socratisch café, Duurzaamheid Café, Opinie Café, Literair Café, Psych Café, etc. Graag in samenwerking met onze al dan niet inwonende partners.

- Programma's voor jongeren in ons Cultuurbende profiel.
- Schoolvoorstellingen V.O en P.O. en Kidscongres i.s.m. Doejemee
- De Schouwborg Academy in samenwerking met het V.O. (Merlet College)

De organisatie en exploitatie

Juridische vorm

De huidige rechtsvorm van beide organisaties blijft gehandhaafd. We benadrukken op dit punt dat de stap naar gezamenlijke huisvesting de – toch al goede – samenwerking tussen beide organisaties verder zal versterken, maar dat het geen organisatorische fusies betreft. De businesscase (als resultaat van de haalbaarheidsstudie) vormt de bouwstenen van een te ontwikkelen 'samenwerkingscontract'. De beide organisaties blijven focussen op hun eigen corebusiness, maar zoeken inhoudelijk, organisatorisch, facilitair en zakelijk zoveel mogelijk synergie.

Gezamenlijk ruimte gebruik

De bibliotheek maakt (mede) gebruik van de haar toebedeelde ruimte van de schouwborg, op basis van het oppervlak, en de intensiteit van het gebruik. De meeste ruimtes worden 'gezamenlijk' gebruikt, dus op basis van 50-50, sommige minder intensief en andere weer intensiever. Daaruit resulteert een factor (percentage) gebruik van de accommodatie door de bibliotheek. Deze factor is de basis van de gebruiksbijdrage (X % van de huursom van het totale pand voor gebruik door de bibliotheek). De huursom van het pand is daarin uitgangspunt van deze berekening. We maken daartoe een overeenkomst tussen beide stichtingen. Er is sprake van BTW belaste bijdrage. Voor de gesubsidieerde huisvestingsbijdrage door de gemeente in relatie tot beide organisaties geldt dat deze 'netto neutraal' dient uit te komen. Dit betekent dat de gebruikerslasten (all-in) die door de Schouwborg aan de Bibliotheek worden doorbelast niet hoger mogen zijn dan de huidige subsidie voor de exploitatiekosten die BiblioPlus van de gemeente ontvangt. Deze samenvoeging leidt dus niet tot een hogere subsidievraag voor het gebruik van de ruimte.

De bibliotheek maakt gebruik van de haar toebedeelde ruimte inclusief gebruik door alle –momenteel ook aanwezige- externe gebruikers van de bibliotheek. Datzelfde geldt ook voor de schouwborgfunctie. Mocht de bibliotheek gebruik willen maken van een van de andere ruimtes van de accommodatie, wordt deze tegen sociaal maatschappelijk tarief ter beschikking gesteld. Datzelfde geldt ook voor de eventuele (facilitaire) dienstverlening. Deze incidentele huurlasten worden gedekt door de programmabegroting van de Bibliotheek.

Voor incidentele evenementen (bijvoorbeeld carnaval) wordt de gehele accommodatie vrij gemaakt hiervoor. De aard en inrichting van de ruimte wordt hiervoor geschikt gemaakt. We werken dat uit in de businesscase.

De organisatie

Voor de uitoefening van de activiteiten hebben beide organisaties momenteel een eigen personele organisatie. Voor beide is deze lean and mean georganiseerd. Dat belet ons echter niet te zoeken naar synergiemogelijkheden in de samenwerking, zoals bijvoorbeeld de informatie- en ontvangstbalie. We werken dat uit in de businesscase.

Huisvesting gebonden exploitatie

Beide organisaties hebben momenteel de *schoonmaak* uitbesteed. We zoeken gezamenlijk naar een schoonmaakbedrijf. De structurele (reguliere) kosten daarvan worden naar rato van het gebruik omgeslagen. Regiewerk komt voor rekening van de aanvrager.

Energiekosten worden naar rato van de gebruiksfactor doorberekend. Na twee/drie jaar wordt geëvalueerd of de stijging van het energiegebruik daardoor gedekt wordt en wordt de toerekening eventueel bijgesteld.

Alle andere huisvesting gebonden exploitatielasten (zoals WOZ, verzekeringen etc) worden naar rato van het gebruik aan de bibliotheek doorbelast (zie hiervoor het financiële uitgangspunt zoals hierboven beschreven in 'Gezamenlijk ruimte gebruik').

Financieel versus maatschappelijk rendement

We gaan ervan uit dat de huidige huisvestingsbegroting van de bibliotheek voldoende dekkingsruimte biedt voor de huisvesting gebonden exploitatiekosten in de schouwburg. Mogelijk dat de synergie van de samenvoeging zelfs leidt tot een lichte kostenbesparing op de hierboven genoemde kostencomponenten. We dienen ons op dit punt echter te realiseren dat de Bibliotheek momenteel in een pand gevestigd is dat eigendom is van BiblioPlus. Een forse besparing doordat de huur van één pand kan worden opgezegd gaat in deze situatie niet op.

De winst zit echter in de maatschappelijke impact die deze samenvoeging heeft op:

- De toename van het gebruik en hiermee het maatschappelijk rendement van het schouwburggebouw voor veel grotere groepen inwoners uit (het land van) Cuijk uit alle lagen van de gemeenschap.
- De impact die een bruisende huiskamer in het hart van Cuijk heeft op de centrumbeleving van een van de hoofdkernen in de nieuwe gemeente.

We verwachten dat toevoeging van de Bibliotheek zal leiden tot 300-400 meer bezoekers in de schouwburg per dag. Met name in de verblijfsfunctie zal het pand een volledig nieuwe functie gaan vervullen voor scholieren, studenten, ZZP-ers en thuiswerkers die in de huiskamer van Cuijk een plek zullen gaan vinden. Dit zorgt naar verwachting de hele dag door voor levendigheid in een gebouw waar op dit moment pas meestal tegen de avond het licht aan gaat.

Activiteit gebonden exploitatie

Blijft voor separate rekening van beide stichtingen. Voor de exploitatie van de horeca is Fraterhuis BV verantwoordelijk. De horeca is van waarde voor de kwaliteit van het verblijf van alle bezoekers, maar blijft marktconform georganiseerd.

Investerings door de bibliotheek

De bibliotheek investeert een substantieel deel van de verkoop van haar huidige pand aan de Kaneelstraat (€ 500.000,-) ten gunste van dit project. Voor een deel zal dit gebruikt worden voor bibliotheek-inrichtingskosten en voor een deel voor verbouwkosten van de accommodatie, die aan het functioneel gebruik van door de Bibliotheek kan worden toegerekend. Verdeling van het budget wordt nader uitgewerkt in de businesscase, mede ook na het inwinnen van fiscaal/juridisch advies.

Met deze investering drukt BiblioPlus de benodigde restinvestering. Hieruit spreekt het vertrouwen van de bibliotheekorganisatie in win-win kansen van deze samenvoeging. Er ontstaat een huiskamer vol van kennis en inspiratie, met een omvang en uitstraling die in het Land van Cuijk en Maasduinen nog niet bestaat. Het loopt synchroon aan en is een uiting van het toenemende belang van de Bibliotheek in de Nederlandse samenleving. We verwijzen hiervoor graag naar het Nationaal Bibliotheekconvenant 2020-2023.

Realisatie

We verwijzen voor de uitgangspunten en het schetsontwerp van dit onderdeel kortheidshalve naar de Quick Scan van Mars Interieur Architecten. In het haalbaarheidsonderzoek wordt deze scan verdiept in een ontwerp, met de daarbij behorende adviezen m.b.t. de constructie en een gedetailleerde kostencalculatie.

Wellicht ter aanvulling op voorhand enkele notities.

Uitvoering en ontwerp

Na besluitvorming op basis van het haalbaarheidsonderzoek wordt de uitvoering gestart. We stellen voor om in bouwteam constructie te werken bij uitvoering.

Wanneer een gebouw gerealiseerd wordt in bouwteam betekent dit dat een groep deskundigen die in gezamenlijk overleg, onder leiding van de ontwerper (Mars), een gebouw ontwerpt en realiseert. Een bouwteam bestaat onder ander uit: de opdrachtgever(s), een (bouwkundig) ontwerper, constructeur, eventuele adviseurs en natuurlijk de aannemer. Afhankelijk van de grote en de complexiteit van de opdracht kunnen er ook installateurs deel uitmaken van een bouwteam. Dat zal in ons geval misschien incidenteel op afroep nodig zijn.

Het grote voordeel van het werken met een bouwteam is dat de aannemer in een vroeg stadium al betrokken is bij de realisering. De aannemer kan in deze fase belangrijke gegevens verstrekken bij de materiaalkeuzes en de uitvoering methoden. Wanneer er in een bouwteam gewerkt wordt, gebeurt dit op basis van vertrouwen. Er zal dan ook tijdens de bouwfase met een open begroting gewerkt worden.

Bijkomend voordeel is dat er werkzaamheden ook gedaan kunnen worden door de medewerkers van de instellingen.

Voor het resultaat van het haalbaarheidsonderzoek is nodig in dat kader:

- Een (nagenoeg) definitief ontwerp, zonder bestek, met materiaalkeuze, maatvoering, constructies etc.
- Een advies van een constructeur m.b.t. de noodzakelijke constructie van vooral de nieuwe entresol (vloerbelasting, veiligheid etc) en de belastbaarheid van de bestaande constructie i.v.m. boekenkasten. Tevens is een advies van de (brand) veiligheidsadviseur nodig
- Een bouwkundige calculatie (door een extern bouwkosten deskundige)
- Een calculatie van de inrichtingskosten door Mars, bibliotheek en schouwburg

We werken dit uit in de haalbaarheidsstudie.

Opdrachtgeverschap

Omdat de bibliotheek het leeuwendeel van de kosten voor zijn rekening neemt en de schouwburg en de bibliotheek de uiteindelijke gebruikers zijn, gaan wij ervan uit dat deze (schouwburg en bibliotheek) het formele opdrachtgeverschap voor hun rekening nemen. Vanzelfsprekend moet in de projectconstructie de gemeente als gebouweigenaar betrokken zijn. We zullen daarvoor een stuurgroep in het leven roepen, waarvan de gemeente –als gebouweigenaar- onderdeel uitmaakt.

Bijkomend voordeel van deze constructie is dat het proces van ontwerp tot eindrealisatie over zo min mogelijk schijven loopt. Dat komt de snelheid ten goede.

Daarbij zijn wij in deze constructie in staat onderhands aan te besteden, natuurlijk met de gewenste scherpste in het offerte traject.

We werken dat uit in het haalbaarheidsonderzoek.

Haalbaarheidsonderzoek

Indien de gemeenteraad van Cuijk besluit tot een haalbaarheidsonderzoek gaan we ervan uit dat de inbreng van de gemeente, de bibliotheek en de schouwburg als PM benoemd en niet opgevoerd wordt in de kosten daarvan.

We stellen voor alleen de externe kosten op te voeren. Voor zover nu te overzien:

- Ontwerp
- Constructie advies
- Brandveiligheidsadvies
- Bouwkostencalculatie
- Fiscaal advies
- Juridisch advies

Tenslotte

Als nawoord sluiten we graag aan bij de laatste conclusies uit de quick scan van Mars Interieur Architecten.

Op de vraag:

- of het past;
- of we de bezoekersstromen aankunnen;
- of er een gemixte beleving haalbaar is;
- of het gebouw laagdrempeliger kan worden;
- of het huiskamergevoeg groter kan worden;
- of er een werkbaar financieel kader is;

antwoordt Mars volmondig: Ja

Wij geloven in een unieke kans voor de doorontwikkeling van de functies van beide organisaties in een pand dat hiermee (nog meer) een van de paradepaardjes voor de inwoners van het Land van Cuijk kan worden:

Een geweldige shared third place